QORTI KOSTITUZZJONALI

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar it-Tnejn, 20 ta' Jannar 2025

Numru : 29

Rikors numru : 17/23/1/1 TA

Malcolm Mifsud

v.

Kummissarju tal-Pulizija u l-Avukat tal-Istat

1. B'din is-sentenza l-Qorti ser tiddeċiedi l-appell tal-Avukat tal-Istat mis-sentenza li tat il-Qorti Ċivili, Prim'Awla fit-18 ta' Jannar 2024 li ddeċidiet li l-Artikolu 579 tal-Kodiċi Kriminali kif kien fis-seħħ fit-28 ta' Ġunju 2005 u fid-19 ta' Jannar 2006 kien jilledi l-jeddijiet fundamentali tal-attur protetti taħt l-Art. 34(1)(d) u 39 tal-Kostituzzjoni, u l-Artikolu 5(1), 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea.

Fatti.

2. Il-fatti prinċipali huma dawn:

i. Fit-13 Jannar 2005 l-attur tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja, akkużat *inter alia* b'serq. Dakinhar ingħata l-ħelsien mill-arrest. Il-Qorti imponiet fuqu *inter alia* l-kundizzjoni li jirritorna lura d-dar fl-10 ta' billejl u ma joħroġx qabel is-7 ta' filgħodu. Ordnat ukoll li jagħti garanzija personali ta' Lm8,000, liema kundizzjoni aċċetta billi ffirma d-dokument relattiv.

ii. Fil-21 ta' Ġunju 2005 il-Kummissarju tal-Pulizija ppreżenta rikors u talab lill-Qorti sabiex tħassar l-ordni li bih tat il-ħelsien tal-arrest lill-imputat, u dan wara li fid-19 ta' Ġunju 2005 kien qiegħed barra r-residenza tiegħu wara l-10 ta' billejl.

iii. B'digriet mogħti fit-28 ta' Ġunju 2005 il-Qorti neħħiet lill-imputat il-benefiċċju tal-ħelsien mill-arrest, ordnat l-arrest tiegħu mill-ġdid u ordnat li l-garanzija ta' Lm8,000 tgħaddi għand il-Gvern.

iv. B'rikors preżentat fid-29 ta' Ġunju 2005 l-imputat talab lill-Qorti sabiex tirrevoka *contrario imperio* d-digriet tat-28 ta' Ġunju 2005 jew alternattivament tagħtih il-benefiċċju tal-ħelsien mill-arrest.

v. B'digriet mogħti fl-1 ta' Awwissu 2005 il-Qorti ċaħdet it-talbiet wara li osservat li tqis li l-ksur kien ta' konsegwenza serja.

vi. B'rikors preżentat fis-6 ta' Settembru 2005 reġa' talab li jingħata l-ħelsien mill-arrest. Talba li ġiet miċħuda b'digriet tad-9 ta' Settembru 2005.

vii. B'rikors ieħor preżentat fl-10 ta' Ottubru 2005 reġa' talab li jingħata l-ħelsien mill-arrest.

viii. Fis-seduta tal-14 ta' Ottubru 2005 l-imputat reġa' ngħata l-ħelsien mill-arrest u l-Qorti imponiet diversi kundizzjonijiet fuqu.

ix. Fid-9 ta' Jannar 2006 ir-Reġistratur tal-Qorti ppreżenta rikors fejn talab lill-Qorti tordna l-ħruġ ta' mandat ta' arrest kontra l-imputat għaliex kien għadu ma ħallasx is-somma ta' Lm8,000.

x. Fis-seduta tad-19 ta' Jannar 2006 il-Qorti kienet infurmata li l-imputat kien għadu ħallas biss Lm2,000 mis-somma ta' Lm8,000. Wara li għamlet referenza għall-Art. 585 u 586 tal-Kodiċi Kriminali, ordnat li l-imputat jinżamm arrestat f'detenzjoni għal żmien ta' mhux aktar minn 1,200 jum sakemm iħallas is-somma ta' Lm6,000.

xi. Fit-3 ta' Frar 2006 l-imputat ħallas il-kumplament tal-flus li kienu għadhom dovuti lill-Gvern u ma baqax detenut.

xii. B'sentenza tas-26 ta' Jannar 2010 il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali sabet lill-akkużat ħati tal-akkużi wara li rreġistra ammissjoni. Ħarġet ordni ta' *probation* għall-perjodu ta' tliet snin u kkundannatu jħallas multa ta' €4,500.

xiii. Fis-17 ta' Jannar 2023 l-attur fetaħ il-kawża tal-lum.

3. Fir-rikors promutur l-attur talab lill-Qorti sabiex:

"i) Tiddikjara u tiddeciedi li, l-artikolu 579 tal-Kodici Kriminali kif kien fis-sehh fit-28 ta' Gunju 2005 u fid-19 ta' Jannar 2006 u bit-thaddim u l-applikazzjoni tal-istess disposizzjoni, l-esponent sofra vjolazzjoni tal-principju tal-proporzjonalita' kif protett mill-Kostituzzjoni ta' Malta u mill-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali, u tad-drittijiet fundamentali kif protetti bl-artikolu 34 (1)(d) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u bl-Artikolu 5(1) tal-istess Kovenzjoni (Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta);
ii) Tiddikjara u tiddeciedi wkoll illi bil-ligi vigenti fiz-zmien li l-ordnijiet tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) kienu fis-sehh wara d-digrieti taghha tat-28 ta' Gunju 2005 u tad-19 ta' Jannar 2006, u bit-thaddim u l-applikazzjoni tal-istess ligi l-esponent sofra vjolazzjoni tad-drittijiet fundamentali tieghu kif protetti bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u bl-artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali meta seta' jikkontesta dawk l-ordnijiet biss quddiem l-istess Qorti li ddekretathom.
iii) Taghmel dawk id-dikjarazzjonijiet, taghti dawk l-ordnijiet, rimedji u/jew provvedimenti ohra li jidhrulha xierqa kontra l-intimati, jew min minnhom sabiex tizgura t-twettiq tad-drittijiet fundamentali fuq imsemmija tal-esponenti, inkluz billi (i) tordna r-rifuzjoni tal-ammont shih li tieghu giet ordnata l-konfiska favur il-Gvern ta' Malta bid-digriet tat-28 ta' Gunju 2005 (ii) tikkundanna lill-istess intimati, jew min minnhom, sabiex ihallsu lill-esponenti kumpens xieraq ghall-vjolazzjoni tad-drittijiet imsemmija tal-istess esponenti".

4. Il-konvenuti wieġbu u taw ir-raġunijiet għalfejn il-Qorti għandha tiċħad it-talbiet. B'mod preliminari qalu li l-Kummissarju tal-Pulizija

mhuwiex il-leġittimu kontradittur peress li l-attur qiegħed jimpunja liġi (tieni eċċezzjoni). Eċċezzjoni li ġiet miċħuda bis-sentenza appellata.

Sentenza tat-18 ta' Jannar 2024.

5. Il-parti dispożittiva tas-sentenza appellata tgħid hekk:

> *"**Tilqa' it-tieni eċċezzjoni** tal-intimati u tillibera lill-Kummissarju tal-Pulizija mill-osservanza tal-ġudizzju;*
>
> ***Tilqa' l-ewwel talba** rikorrenti u tiddikjara li l-artikolu 579 tal-Kodiċi Kriminali kif kien fis-seħħ fit-28 ta' Ġunju 2005 u fid-19 ta' Jannar 2006 u bit-tħaddim u l-applikazzjoni tal-istess disposizzjoni, ir-rikorrent sofra vjolazzjoni tal-prinċipju tal-proporzjonalita' kif protett mill-Kostituzzjoni ta' Malta u mill-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali, u tad-drittijiet fundamentali kif protetti bl-artikolu 34 (1)(d) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u bl-Artikolu 5(1) tal-istess Kovenzjoni (Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta);*
>
> ***Tilqa' it-tieni talba** rikorrenti u tiddikjara illi bil-liġi fiż-żmien li l-ordnijiet tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienu fis-seħħ wara d-digrieti tagħha tat-28 ta' Ġunju 2005 u tad-19 ta' Jannar 2006, u bit-tħaddim u l-applikazzjoni tal-istess liġi r-rikorrent sofra vjolazzjoni tad-drittijiet fundamentali tiegħu kif protetti bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u bl-artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali meta seta' jikkontesta dawk l-ordnijiet biss quddiem l-istess Qorti li ddekretathom;*
>
> ***Tilqa' it-tielet talba** rikorrenti b'dana li bħala rimedju qed tordna lill-intimat Avukat tal-Istat jirrifondi lura lir-rikorrent nofs il-valur tal-garanzija fuq imsemmija fl-ammont ta' disgħat elef tlett mija u għoxrin ewro (€9320) u kif ukoll tikkundannah iħallas lir-rikorrent l-ammont ta' elf ewro (€1000) rappresentanti danni non pekunjarji.*
>
> *Spejjez tar-rikors għall-intimat Avukat tal-Istat ħlief għal dawk tal-Kummissarju tal-Pulizija li għandhom ikunu sopportati mir-rikorrent"*.

6. Fil-konsiderazzjonijiet l-Ewwel Qorti qalet, *inter alia*:

> *"L-artikoli 34(1)(d) tal-Kostituzzjoni u 5(1) tal-Konvenzjoni.*

19. *A tenur tal-artikolu 34(1) tal-Kostituzzjoni: "Ħadd ma għandu jiġi pprivat mill-libertà personali tiegħu ħlief kif jista' jkun awtorizzat b'liġi fil-każijiet li ġejjin: ... (d) fl-esekuzzjoni tal-ordni ta' qorti magħmul biex jiżgura twettiq ta' xi obbligu impost lilu b'liġi; ...". Dan id-dritt huwa rifless ukoll fl-artikolu 5(1) tal-Konvenzjoni Ewropea: "1. Kulħadd għandu d-dritt għal-libertà u għas-sigurtà tal-persuna. Ħadd ma għandu jiġi pprivat mil-libertà tiegħu ħlief fil-każijiet li ġejjin u skont il-proċedura preskritta bil-liġi: .... (b) l-arrest jew id-detenzjoni skont il-liġi ta' persuna għal nuqqas ta' tħaris ta' ordni skont il-liġi ta' qorti jew sabiex jiġi żgurat it-twettiq ta' xi obbligu preskritt mil-liġi."*

20. *Fil-ktieb tagħhom **Law of the European Convention on Human Rights (it-Tieni Edizzjoni) l-awturi Harris, O'Boyle and Warbrick f'paġna 122** jgħidu hekk dwar dan l-artikolu:*

"Article 5(1) protects the 'right to liberty and security of the person'. The notion of 'liberty' here covers the physical liberty of the person, which the Court views alongside Articles 2, 3 and 4 as 'in the first rank of the fundamental rights that protect the physical security of an individual'. The court's jurisprudence contains several statements affirming the paramount importance of the right to liberty in a democratic society, its relationship with the principle of legal certainty and the rule of law, and generally explaining that the overall purpose of Article 5 is to ensure that no one should be dispossessed of his liberty in an 'arbitrary fashion'."

21. *Issa bil-kelma arbitrarjeta' din il-Qorti ma tifhimx li tfisser fis-sens dejjaq tal-kelma u cioe' d-deċiżjoni ta' xi ħadd li jqies lilu nnifsu 'l fuq mil-liġi u li jista' jieħu dawk id-deċiżjonijiet li jidhirlu hu, inkluża dik li jippriva lil xi ħadd mil-liberta' tiegħu għalkemm f'sens wisgħa tfisser hekk ukoll. Il-kelma arbitrarjeta' fil-kuntest tekniku legali fil-kamp tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem tfisser ukoll anke l-applikazzjoni ta' norma, ukoll jekk fi Stat demokratiku, li ma kienitx maħsuba li tiddepriva l-liberta' ta' dak li jkun b'kapriċċ, iżda li bl-applikazjoni tagħha xorta tkun waħda rraġjonevoli li qed tikser id-dritt tal-liberta' ta' persuna kif imħarsa mill-artikoli fuq imsemmija. Issa l-Qorti eżaminat sewwa il-każ li għandha quddiemha dwar kif kien ir-reġim legali fil-mument meta kien applikat l-artikolu 579 tal-Kodiċi Kriminali fil-konfront tar-rikorrent u l-istess artikolu emendat wara li ingħataw id-digrieti fuq imsemmija li bis-saħħa tagħhom ir-rikorrent tilef il-liberta' tiegħu.*

22. *Jibda biex jingħad li sabiex miżura tkun konformi mal-artikolu 5 tal-Konvenzjoni, mhuwiex biżżejjed illi tkun konformi mal-liġi domestika, imma trid tkun ukoll konformi mal-Konvenzjoni, inkluż il-prinċipji hemm espressi jew implikati (Ara **Pleso v Hungary tat-2 ta' Ottubru 2012**). Il-prinċipji implikati li tagħmel referenza għalihom il-Qorti Ewropea fil-ġurisprudenza tagħha li għandhom jigwidaw lill-Qorti fl-eżami ta' allegata leżjoni tal-artikolu 5(1) tal-Konvenzjoni jinkludu ċ-ċertezza legali, il-proporzjonalità u l-protezzjoni minn deċiżjoni arbitrarja (Ara **Simons v Belgium tas-6 ta' Settembru 2012**).*

23. *L-awtriċi* ***Karen Reid, fil-ktieb A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights (it-Tieni Edizzjoni)*** *tikkummenta hekk dwar l-importanza li jintlaħaq ir-rekwiżit fundamentali tal-proporzjonalità f'każijiet li jinkwadraw fit-tieni binarju tal-Artikolu 5(1)(b):*

"This head of detention requires that a measure is taken to secure the execution of specific and concrete obligations. The obligation does not have to arise from a court order, but may also derive from the law per se, although it must be sufficiently specific and concrete … The aim of the detention must be to secure the fulfilment of the obligation, not to punish…… Relying on McVeigh, the court has stated that a balance must be drawn between the importance in a democratic society of securing the immediate fulfilment of the obligation and the importance of the right to liberty, <u>in which balance duration is a significant factor.</u>" (Emfażi tal-Qorti).

24. *Issa f'dan ir-rigward,din il-Qorti tfakkar li fid-digriet tagħha tad-19 ta' Jannar 2006 il-Qorti tal-Maġistrati erronjament ikkomputat l-ammont tal-ġranet għal 1200 jum, meta kif diġa' spjegat, dan ma kienx biss sproporzjonat iżda addirittura mhux konsentit mil-liġi. Issa dan l-iżball kien b'konsegwenza li l-istess artikolu 579 kien jorbot idejn il-Qorti, inkwantu ma setgħetx tagħmel gradwazzjoni skond is-serjeta' tal-ksur tal-kundizzjonijiet għaliex ma kellhiex id-diskrezzjoni li tagħmel dan.*

……….

26. *Issa sal-mument li saret il-Kawża il-proviso inkwistjoni kienet tipprovdi hekk: "Izda din id-disposizzjoni ma ghandhiex tapplika meta l-Qorti tkun tal-fehma illi l-ksur tal-kundizzjonijiet imposti mill-Qorti fid-digriet taghha li bih taghti l-helsien mill-arrest taht garanziji ma hiex b'konsegwenza serja" (il-Qorti qed tikkwota l-artikolu kif riportat fir-rikors promotur) meta llum kif jingħad, fl-artikolu kif inhu, il-Qorti tista' ma tapplikax id-dispożizzjonijiet ta' dan is-subartikolu jew li ma tapplikahomx fl-intier tagħhom. Kjarament din hija diskrezzjoni li tgawdi l-Qorti llum imma mhux dak in-nhar tad-digrieti u fil-mument li sar ir-rikors odjern.*

27. *Fil-mument meta ngħataw id-digrieti fuq imsemmija, il-Qorti tassew ma kellhiex id-diskrezzjoni li tgawdi llum fil-proviso ta' dan l-artikolu bis-saħħa tal-emendi introdotti fl-4 ta' Ġunju 2021. Di fatti fid-digriet tagħha tat-28 ta' Ġunju 2005 dik il-Qorti ma kellha ebda għażla. Kellha biss is-setgħat li tapplika jew ma tapplikax il-proviso fl-intier tiegħu tant li qalet li "fil-fehma taghha ma japplikax il-proviso tal-artikolu 579" (Ara a' fol 202 tergo).*

28. *Iżda irid jingħad ukoll li fil-2006, fir-rikors promotur tiegħu, ir-rikorrent għid li twieldet l-għażla, għalkemm fid-diskrezzjoni tal-Pulizija, li l-esponent jeħel piena ferm anqas minn dik li effettivament ingħata mill-Qorti tal-Maġistrati għall-ksur tal-obbligu ta' rinkażar fid-digrieti tat-28 ta'*

Ġunju 2005 u tad-19 ta' Jannar 2006. Din l-emenda lanqas tagħmel referenza għall-konfiska tal-garanzija imposta mid-digriet tal-Qorti u allura anke l-possibbli nuqqas ta' ħlas tagħha u l-konverzjoni f'detenzjoni u telfien tal-ħelsien.

29. *F'dan ir-rigward jingħad, li l-emendi ntrodotti, permezz ta' l-Att XVI ta' l-2006 – ħafna mix-xenarju inbidel għaliex oltre għall-proċedura stabbilita fis-subartikolu (1) ta' l-Artikolu 579, daħlet proċedura ġdida. Illum il-ksur ta' kundizzjoni imposta mill-qorti fid-digriet li bih tkun tat il-ħelsien mill-arrest jista' jitqies li huwa rejat. Bħal f'kull reat, il-konsegwenza hija piena. Din il-piena tista' tkun jew dik biss indikata fis-subartikolu (2) – multa jew priġunerija, jew multa u priġunerija flimkien – jew tista' tinkludi wkoll it-telfien tal-ħelsien mill-arrest (iżda mhux il-konfiska tas-somma) fil-proċeduri li fihom il-ħati jkun ingħata l-ħelsien mill-arrest preventiv.*

30. *Jingħad "tista'" għax il-leġislatur ta l-fakolta` lill-Pulizija li meta jressqu lill-imputat dan irid jitressaq dejjem taħt arrest – talli kiser xi waħda mill-kundizzjonijiet imposti mill-qorti, huma jistgħu wkoll jitolbu "fl-istess proċedimenti … ir-revoka tal-ħelsien mill-arrest u l-arrest mill-ġdid ta' dik il-persuna". Għalhekk jagħmel ħafna sens li jkun hemm dik il-fakolta` għax filwaqt li kull ksur ta' kundizzjoni tal-qorti, żgħir kemm ikun żgħir, jammonta wkoll għal reat, għar-revoka tal-ħelsien mill-arrest. Dan jagħmel ukoll sens għaliex jekk il-pleġġ ikollu raġuni jissuspetta illi l-imputat jew akkużat ikun ser jaħrab, huwa jista', wara li juri lill-Pulizija Eżekuttiva li għandu raġun il-għaliex hekk jissuspetta, jitlob l-arrest mill-ġdid ta' l-imputat jew akkużat, u b'hekk jeħles mill-pleġġerija tiegħu.*

31. *Issa ta' min jinnota, li l-artikolu 579 saħansitra jelenka numru ta' istanzi speċifiċi fejn jista' japplika l-artikolu 579. Jista' jingħad li dan l-artikolu jipprospetta żewġ kategoriji ta' ksur: A) ksur ġenerali tal-kundizzjinijiet imposti bħal dik ta' rinkażar fost oħrajn jew li jonqos li jidher għall-Kawża u B) dawk li huma speċifiċi u li fil-fehma tal-Qorti huma ta' ċertu gravita' bħal meta l-persua "jinħeba jew jitlaq minn Malta, jew waqt li jkun meħlus mill-arrest jikkommetti delitt li ma jkunx wieħed ta' natura involontarja, jew jinterferixxi jew jipprova jinterferixxi max-xhieda jew b'mod ieħor jintralċja jew jipprova jintralċja il-kors tal-ġustizzja fir-rigward tiegħu jew ta' xi persuna oħra".*

32. *Ma għandu jkun hemm ebda dubbju li l-kundizzjoni li fil-fatt kiser ir-rikorrent b'ebda mod ma jista' jingħad li hija tal-gravita' tal-istanzi l-oħra elenkati fit-tieni kategorija, b'danakollu, bl-artikolu kif kien qabel, il-Qorti ma kienitx tgawdi mid-diskrezzjoni li daħlet wara. Dan ifisser li anke kieku riedet, ma setgħetx tagħti miżura kommesurabbli u proporzjonali għall-ksur kommess mir-rikorrent.*

33. *Issa tajjeb jingħad, li sakemm kienet deċiża l-Kawża u cioe' fis-26 ta' Jannar 2010, uħud mill-emendi li hemm llum kienu laħqu sar, pero kienu ġew fis-seħħ wara li kienu ngħataw id-digrieti fuq imsemmija, biex għalhekk ir-rikorrent, ġie sa ċertu punt imċaħħad mill-benefiċċju li joffri l-*

artikolu illum, fost oħrajn bil-possibilta' li seta' ma tilifx il-ħelsien tiegħu jew tal-inqas ma jingħatax piena ta' detenzjoni daqstant fit-tul ta' 1200 jum, li hija għal kollox irraġjonevoli u sproporzjonata.

34. *F'dan ir-rigward l-awturi anke b'preferenza għall-każ ta'* **Gatt -vs- Malta 2010** *jikkummentaw hekk:*

*"The fine was converted to imprisonment based upon a fee per day, the outcome of whuch was total detention period of five and a half years. The Court found a breach of article 5(1)(b). It looked to the lack of balance between the length of the prison Sentence imposed, and the fact that it was triggered by a one time breach of curfew. The court found this disproportionate in itself on the basis that it was excessive, noting that much shorter periods had been applicable in other caselaw." (***Harris, O'Boyle and Warbrick, Law of The European Convention On Human Rights, 4th Ed, pg 315***). Issa fil-każ li għandha quddiemha din il-Qorti il-konverżjoni kienet għal 3 snin u nofs detenzjoni. Anke jekk ir-rikorrent ma għamilx dan il-perjodu għaliex ħallas, xorta jibqa' l-fatt li għall-ksur ta' kundizzjoni ta' rinkażar, din il-Qorti tħoss li dan kien perjodu eċċessiv aktar u aktar meta, kif diġa' rilevat, hemm dubbji serji dwar kemm dan il-perjodu huwa konformi mal-liġi. Biex jeħles minn dan it-tul ta' detenzjoni, ir-rikorrent li ma jidhirx li kien xi wieħed ta' sustanza kellu jara kif jagħmel biex isib biżżejjed flus sabiex jikseb il-liberta'. Is-sitwazzjoni tfakkar remotament fil-fidwa tal-ilsiera li kienu jinħelsu mill-madmad wara li xi ruħ tajba kienet tagħmel tajjeb għalihom.*

35. *Fl-aħħar nett irid jingħad ukoll l-eċċezzjonijiet għar-regola ġenerali li ħadd ma għandu jkun imċaħħad mil-liberta' tiegħu, għandhom dejjem ikunu interpretati b'mod ristrettiv (ara* **Conka -vs- Belgium 2022***).*

36. *Għalhekk wara li l-Qorti qieset iċ-ċirkostanzi kollha, waslet għall-konklużjoni li l-artikolu 579 tal-Kodiċi Ċivili u dan qabel ma daħlu l-emendi, tassew kien jilledi d-drittijiet fundamentali tar-rikorrent kif imħarsa minn artikoli 34 u 5 tal-Kostituzzjoni u Konvenzjoni rispettivament.*

<u>L-artikoli 39 Kostituzzjoni u 6 tal-Konvenzjoni</u>

37. *Dak li wassal biex ittieħdu l-miżuri kontra r-rikorrent minħabba ksur tal-kundizzjoni ta' rinkażar kien rikors tal-Kummissarju tal-Pulizija abbażi tal-artikolu 579 tal-Kodiċi tal-Kriminali qabel ma dan l-artikolu kien emendat. Sa dak in-nhar kienet għadha ma tapplikax il-proċedura taħt artikolu 579(2) li jipprovdi għall-ħruġ ta' akkuża minħabba inadempjenza mal-kondizzjonijiet imposti fuq akkużat meta kien jingħata l-ħelsien mill-arrest. Għalhekk, bil-proċedura kif kienet tesisti fil-mument li r-rikorrent kiser il-kundizzjoni ta' rinkażar, ma kienitx stricto iure tammonta għall-akkuża bil-mod formali u proċedurali kif nifhmuha. Di fatti fir-rikors tiegħu il-Kummissarju tal-Pulizija kull ma talab kien ir-revoka contrario imperio tad-digriet tal-Qorti li bih akkordat lir-rikorrent il-ħelsien mill-arrest bil-konsegwenzi li dan iġib miegħu.*

38. *F'dan l-istadju tqum il-kwistjoni ta' x'jikkostitwixxi akkuża kriminali b'dak kollu li huwa mistħoqq biex ma jkunx hemm il-leżjoni tal-artikoli li qed ikunu trattati. Il-**Qorti Ewropea fil-każ ta' Foti deċiż fl-10 ta' Diċembru, 1982,** qalet hekk:*

"[w]hilst 'charge', for the purposes of Article 6 para. 1, may in general be defined as 'the official notification given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence', it may in some instances take the form of other measures which carry the implication of such an allegation and which likewise substantially affect the situation of the suspect". (Emfażi tal-Qorti).

39. *Il-Qorti fliet sewwa l-proċedura li waslet għaż-żewġ digrieti mertu ta' dawn il-proċeduri. It-tieni proċedura kienet pjuttost konsegwenza tal-ewwel digriet stante li r-rikorrent kien naqas li jħallas il-garanzija kollha. Għalkemm ma kienx hemm akkuża fomali bħal ma jrid illum l-artikolu 579(2) tal-Kodiċi Kriminali f'dawn il-proċeduri xorta kien hemm xilja. Il-Kummissarju xela lir-rikorrent li kiser il-kundizzjoni ta' rinkażar. Ir-rikorrent tressaq quddiem il-Qorti u saħansitra tressqu x-xhieda. Meta għalhekk ingħata d-digriet tat-28 ta' Ġunju 2005 bil-konsegwenza li ġie ordnat ir-riarrest tiegħu u intilfet favur l-Istat il-garanzija. Bid-digriet tad-19 ta' Jannar 2006 li kien konsegwenzjali għal dak ta' qabel saret il-konversjoni f'1200 jum detenzjoni.*

40. *L-elementi kollha ta' smiegħ u li dejjem għandu jkun xieraq quddiem Qorti ai fini tal-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u 6(1) tal-Konvenzjoni, kollha qegħdin hemm. Il-konsegwenza fiha innifisha li r-rikorrent tilef il-ħelsien tiegħu apparti l-garanzija, kollha huma fatturi indikattivi u li jissejħu kif jissejħu dawn il-proċeduri, xorta jammontaw għall-piena fis-sens strett kriminali. X'hemm aktar gravi minn persuna li titlef il-ħelsien tagħha minħabba proċeduri jissejħu kif jissejħu?*

41. *L-awturi josservaw li "Like the word 'criminal', 'charge has an autonomous conventiom meaning. It is the official notification given to the individual by the competent Authority of an allegation that he has committed a criminal offence or some other act which carries the implication that he has committed a criminal offence or some other act which carries 'the implication of such an allegation and which likewise substantially affects the situation of the suspect". (Emfażi tal-**Qorti u ara Harris, O'Boyle and Warbrick, op cit, pg.379. Ara ukoll Corigliano -vs- Italy 1982**).*

42. *Għalhekk il-Qorti tqies, li l-proċedura li saret mill-Kummissarju tal-Pulizija tammonta għall-akkuża kriminali. Dan tant huwa minnu, li meta saru l-emendi fl-2006 ma kien hemm ebda diffikulta' biex din tkun ifformulata ukoll bħala akkuża bis-saħħa ta' subartikolu 2, għaliex fis-sustanza diġa' tesisti taħt subinċiż 1 tal-artikolu 579.*

43. *Il-Qorti tinnota differenza waħda importanti: fil-waqt li taħt il-proċedura l-ġdida s-suspettat jista' jiddefendi lilu innifsu mhux biss fis-sens li l-ksur ma hux wieħed ta' konsegwenza gravi, iżda ukoll jista' iressaq argumenti li anke jekk hemm ksur, il-Qorti għandha timmitiga l-kastig. Taħt ir-reġim l-antik, dan ma setax isir u għalhekk is-sitwazzjoni kif kienet tipprevali qabel l-emendi, partikularment dawk tal-2021, kienet iċċaħħad lir-rikorrent milli jagħmel dan l-argument.*

44. *Is-sitwazzjoni kif kienet għalhekk ma hi xejn konsonanti mal-prinċipju ta' parita' ta' armi vis-à-vis il-prosekuzzjoni. Il-prosekuzzjoni ma kellhiex għalfejn targumenta li l-Qorti għandha timponi l-massimu f'każ li jirrisulta li l-ksur kien wieħed ta' konsegwenza gravi għaliex dejjem hekk kellu jkun. Is-sitwazzjoni kienet ukoll bi ksur tal-prinċipju tal-audi alteram partem u dan għaliex, jargumenta kemm jargumenta r-rikorrent li l-ksur ma kienx daqstant gravi ma setax jingħata widen (audi) għal dan l-argument.*

45. *Il-prinċipju 'audi alteram partem' huwa prinċipju fundamentali li jgħabbi lil kull min jiġi msejjaħ jiddeċiedi dwar drittijiet ta' ħadd ieħor. Il-prinċipju 'audi alteram partem' huwa prinċipju fundamentali mixħut fuq kull min jiġi msejjaħ li jiddeċiedi. S.A. de Smith fil-ktieb jispjega, li dan il-prinċipju, "Is the more interesting and important rule of natural justice. In its crudest form, it means that nobody shall be penalized by a decision of a court or tribunal unless he has been given (a) prior notice of the charge or case he has to meet, and (b) a fair opportunity to answer the case against him and to put his own case". (ara* ***Constitutional and Administrative Law, Penguin Books, 3rd Edit. pagna 564****). Fil-kawża famuża ingliża fl-ismijiet* ***Ridge vs Baldwin, deċiża mill-House of Lords fl-1964,*** *intqal li d-dritt għal smiegħ xieraq "is a rule of universal application", u Lord Loreburn, poġġiha b'mod mill-aktar sempliċi iżda fl-istess ħin mill-aktar ċar fis-****Sentenza fl-ismijiet Board of Education vs Rice, deċiża wkoll mill-House of Lords fl-1911****, meta qal li d-dover li jagħti smiegħ xieraq hu impost "upon every one who decides anything". Għalhekk kif qatt seta' ir-rikorrent jingħata widen fuq aspett li kien jolqtu fil-laħam jekk il-liġi kif kienet teskludih milli jagħmel dan aprijoristikament! Ma għandniex xi ngħidu din il-mistoqsija hija waħda retorika.*

46. *Għalhekk anke hawn il-Qorti ser issib li kien hemm ksur tad-drittijiet tar-rikorrent kif imħarsa mill-artikoli 39(1) tal-Kostituzzjoni u 6(1) tal-Konvenzjoni."*

<u>Artikolu 579 tal-Kodiċi Kriminali</u>.

7. Fiż-żmien rilevanti għal dan il-każ l-Artikolu 579(1) tal-Kodiċi Kriminali kien jipprovdi *inter alia* li min:

> *"... jonqos li josserva xi kondizzjoni imposta mill-qorti fid-digriet tagħha li bih tagħti l-ħelsien mill-arrest...... is-somma msemmija fl-obbligazzjoni tgħaddi favur il-Gvern ta' Malta, u, barra minn dan, jiġi maħruġ mandat ta' arrest kontra tiegħu.*
>
> > *Iżda din id-disposizzjoni ma għandhiex tapplika meta l-qorti tkun tal-fehma illi l-ksur tal-kundizzjoni msemmija fl-obbligazzjoni tal-garanzija ma hiex ta' konsegwenza serja".*

8. Kien bl-Att XXIX tal-2021 li l-*proviso* tal-Art. 579(1) tal-Kodiċi Kriminali sar jaqra hekk:

> *"Iżda l-Qorti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax id-disposizzjonijiet ta' dan is-subartikolu jew li ma tapplikahomx fl-intier tagħhom meta l-qorti tkun tal-fehma illi l-ksur tal-kundizzjoni msemmija fl-obbligazzjoni tal-garanzija ma hiex ta' konsegwenza serja".*

9. Bl-Att XVI tal-2006 kien introdott reat ġdid (Art. 579(2) tal-Kodiċi Kriminali), meta persuna tonqos milli tħares xi waħda mill-kondizzjonijiet imposti mill-qorti fid-digriet li bih tkun tat il-ħelsien mill-arrest taħt garanzija. Il-persuna għandha titressaq quddiem il-qorti b'arrest u l-pulizija tkun tista' titlob ir-revoka tal-ħelsien mill-arrest u arrest mill-ġdid tal-persuna. F'każ ta' ħtija l-piena hi multa jew priġunerija jew it-tnejn. Imbagħad bl-Att XI tal-2009 żdied li l-ammont stabbilit fil-ħelsien mill-arrest taħt garanzija *"jista' jiġi konfiskat favur il-Gvern ta' Malta"*. Sussegwentement, bl-Att VIII 2015 saret emenda oħra fis-sens li l-ammont mogħti b'garanzija *"għandu jiġi"* konfiskat favur il-Gvern ta' Malta. Biex imbagħad bl-Att XXIX tal-2021 il-qorti ngħatat id-diskrezzjoni li tordna l-konfiska tal-ammont jew parti minnu, *"... skont kif il-Qorti tqis il-gravita' tar-reat"*.

L-ewwel aggravju.

10. L-Avukat tal-Istat jilmenta li l-Ewwel Qorti għamlet apprezzament ta' fatt u ta' liġi żbaljat *"... bil-konsegwenza li s-sentenza hija imtappna u għalhekk għandha tiġi revokata u mħassra minn din l-Onorabbli Qorti"*. F'dan l-aggravju l-ilment tal-Avukat tal-Istat hu dwar dik il-parti tas-sentenza appellata fejn intqal li skont l-Art. 586 tal-Kodiċi Kriminali, il-massimu ta' detenzjoni kellha tkun ta' 365 ġurnata u mhux ta' 1,200 ġurnata. L-Avukat tal-Istat jilmenta:

> *"Mela skont l-Ewwel Qorti, il-konverzjoni tas-LM6000 (cirka 14,000euro) garanzija f`perjodu ta` 1,200 jum detenzjoni kienet zbaljata ghaliex il-Qorti tal-Magistrati naqset milli tapplika dak li jghid il-proviso tal-artikolu 586 u b`hekk hija kellha tikkonverti il-bqija tal-garanzija mhux imhallsa f`perjodu ta` sena detenzjoni (365 jum) u mhux f`1,200 jum galadarba l-ammont ma kienx iktar minn 30,000 euro.*
>
> *Bid-dovut rispett din l-osservazzjoni tal-Qorti hija zbaljata. Dan qed jinghad ghaliex fiz-zmien relevanti meta saret il-konverzjoni tal-garanzija f`perjodu ta` detenzjoni cioe` Jannar 2006, il-proviso kwotat mill-Ewwel Qorti tal-artikolu 586 ma kienx fis-sehh fil-ligi Maltija. Fil-fatt dak il-proviso gie introdott fis- 6 ta` Dicembru 2011 permezz tal-Att Nru. XXI tal-2011. Mela allura mhuwiex minnu li il-Qorti tal-Magistrati kienet zbaljata meta ikkonvertiet il-garanzija mhux imhallsa f`perjodu ta` 1,200 jum ghaliex effettivament hija applikat l-artikolu 586 kif kien dak iz-zmien meta kien ghadu minghajr il-proviso in kwistjoni. Fl-umli fehma tal-esponent din l-osservazzjoni zbaljata tal-Ewwel Qorti kellha impatt mhux negligibbli fuq l-ezitu ta` din il-kawza u ghalhekk dan ghandu jigi indirizzat minn din l-Onorabbli Qorti".*

11. Fir-rigward tal-Art. 586 l-Ewwel Qorti bdiet biex tosserva hekk:

"12. It-tieni osservazzjoni hija li meta l-Qorti ikkonvertiet is-LM6000 kienet għal kollox żbaljata. Di fatti dak in-nhar li ingħata d-digriet tad-19 ta' Jannar 2006 l-avukat tar-rikorrent issolleva li skond artikolu 12(2) tal-Kodiċi Kriminali ebda żmien ma għandu jkun iżjed minn xahrejn u għaldaqstant talab rikalkolazzjoni tat-terminu impost. Il-Qorti ma qablitx miegħu. Dik il-Qorti fil-konverżjoni tagħha għall-fini tal-istess għamlet referenza għall-artikolu 586 tal-Kodiċi Kriminali li jiddisponi hekk:

"(1) Kull min jiġi arrestat minħabba li ma jkunx ħallas is-somma li għaliha jkun obbliga ruħu, għandu jinżamm f'detenzjoni għal żmien ta' mhux aktar minn ġurnata għal kull ħdax-il euro uħamsa u sittin ċenteżmu (11.65) ta' dik is-somma, sew jekk dik il-persuna tkun l-imputat jew l-akkużat sew jekk tkun il-pleġġ.

Iżda fl-ebda każ ma għandha <u>d-detenzjoni</u> għal min ma jħallasx is-somma li għaliha jkun obbliga ruħu taqbeż is-sitt xhur jekk l-ammont ma jkunx iktar minn sebat elef euro (7,000), sena jekk l-ammont ma jkunx iktar minn tletin elf euro (30,000), tmintax-il xahar jekk l-ammont ma jkunx iktar minn tmenin elf u sentejn jekk ikun iktar minn tmenin elf euro(80,000)" (Emfażi tal-Qorti).

13.Ġaladarba is-somma li kienet qed tkun konvertita ma kienitx aktar minn tletin elf ewro, il-perjodu ta' detenzjoni ma setax ikun aktar minn sena, iġifieri 365 jum u minfok ikkonvertiet għal 1200 jum. Differenza fiż-żmien li żgur ma jistax jingħad li hija negliġibbli. Dan japplika ukoll meta jkun il-każ ta' priġunerija skond artikolu 11 tal-Kodiċi Kriminali.

14. Jidher, anke mill-kummenti magħmula mill-Qorti għall-osservazzjoni magħmula mill-avukat tar-rikorrent, li dak in-nhar, il-Qorti jista' jkun li kkonfondiet il-piena ta' detenzjoni ma' dik ta' priġunerija għaliex kien importanti dak li jingħad f'artikolu 586 ċitat mill-Qorti stess u mhux l-artikolu 12 ċitat mill-avukat tar-rikorrent, li fis-sustanza tal-argument xorta kellu raġun.

15. Issa dan huwa fatt, li seta' inċida anke fuq id-deċiżjonijiet li ħa r-rikorrent fost oħrajn biex jgħaddi għall-ħlas tal-multa biex jevita li jiskonta 1200 jum ta' detenzjoni meta suppost kellha tkun 365 jum".

12. Hu fatt li kuntrarjament għal dak li qalet l-Ewwel Qorti, il-*proviso* għall-Artikolu 586(1) tal-Kodiċi Kriminali sar liġi bl-Att XXI tal-2011. Għalhekk fiż-żmien rilevanti għal dan il-każ, dak il-*proviso* ma kienx jeżisti. B'hekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) applikat b'mod korrett il-liġi meta fis-seduta tad-19 ta' Jannar 2006 tat dan id-digriet:

> *"Tipprovdi għal dan ir-rikors billi, wara li rat l-artikoli 585 u 586 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta, tordna lill-imsemmi Malcolm Mifsud jinżamm arrestat f'detenzjoni għal żmien ta' mhux aktar minn 1,200 ġurnata sakemm titħallas is-somma imsemmija u ċioe' Lm6,000.*
>
> *Iż-żmien ta' detenzjoni s'intendi jonqos pro rata skond l-artikolu 586 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta jekk titħallas parti minn dik is-somma".*

13. Peró effettivament l-attur għamel biss detenut mid-19 ta' Jannar 2006 sat-2 ta' Frar 2006, għaliex fit-3 ta' Frar 2006 ħallas il-bilanċ li kien għad fadal x'jitħallas u ħareġ mill-Faċilità Korrettiva ta' Kordin. B'kollox ħmistax-il ġurnata.

14. Għalkemm l-Art. 586 tal-Kodiċi Kriminali reġgħet saret referenza għalih fil-parti tal-konsiderazzjonijiet dwar jekk hemmx ksur tal-Artikoli 34(1)(d) u 5(1) tal-Konvenzjoni (ara dik il-parti tas-sentenza bit-titlu "L-artikoli 34(1)(d) tal-Kostituzzjoni"), dan kien fil-kuntest li l-qorti kkonvertiet is-somma dovuta lill-Gvern għal detenzjoni ta' 1,200 jum li l-Ewwel Qorti qalet li hu eċċessiv. Minkejja li l-Ewwel Qorti għamlet l-osservazzjoni li *"hemm dubji serji dwar kemm dan il-perjodu huwa konfromi mal-liġi"*, l-enfasi li għamlet kien fuq il-fatt li perjodu ta' 1,200 ġurnata detenzjoni għan-nuqqas tal-attur kien wieħed eċċessiv u għalhekk sproporzjonat.

15. Però wieħed irid jiftakar li l-ilment tal-attur kien dwar l-Artikolu 579 tal-Kodiċi Kriminali u mhux l-Artikolu 586 (ara l-ewwel talba tar-rikors promotur). Fil-fatt fir-rikors promotur ippremetta:

> *"11. Illi t-tħaddim u l-applikazzjoni tal-artikolu 579 kif kien fis-seħħ fit-28 ta' Ġunju 2005 u fid-19 ta' Jannar 2006, kien jipprojbixxi kwalsiasi diskrezzjoni li l-Qorti timmitiga l-ammont ta' telf skond iċ-ċirkostanzi tal-każ.*
>
> *12. Illi dan jammonta għall-ksur tal-prinċipji ta' proporzjonalita' kif protetti mill-Kostituzzjoni ta' Malta u mill-Konvenzjoni Ewropea u ksur tal-artikolu 34(1)(d) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Artikolu 5(1) tal-Konvenzjoni Ewropea".*

16. L-Ewwel Qorti sabet ksur għaliex fiż-żmien rilevanti għal dan il-każ, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ma kellhiex id-diskrezzjoni li ngħatat bid-dħul fis-seħħ tal-emenda li saret bl-Att XXIX tal-2021. Fi kliem l-Ewwel Qorti, *"Kellha biss is-setgħat li tapplika jew ma tapplikax il-proviso fl-intier tiegħu tant li qalet li 'fil-fehma tagħha ma japplikax il-proviso tal-artikolu 579'"*. Filwaqt li osservat li l-kundizzjoni li kien kiser ir-rikorrent ma' kinitx gravi, żiedet li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienet prekluża milli tagħti miżura proporzjonata għall-ksur tal-imputat. Dwar dan l-Avukat tal-Istat ma qal xejn fl-aggravju.

17. Hekk ukoll m'hemmx aggravju b'referenza għall-kap tas-sentenza li bih instab ksur tal-Artikoli 39 tal-Kostituzzjoni u 6 u 13 tal-Konvenzjoni. Fir-rikors promotur l-attur ilmenta:

> *"13. Illi inoltre, t-tħaddim tal-liġi sabiex l-esponent jikkontesta d-digriet tal-Qorti tal-Maġistrati tat-28 ta' Ġunju 2005, ossija r-reviżjoni ta' dak id-digriet <u>mill-istess Qorti</u> li ddekretatu, jilledi d-drittijiet tal-esponent kif sanċiti fl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea".*

18. Mentri l-Ewwel Qorti sabet ksur tal-Art. 39 tal-Kostituzzjoni u l-Art. 6 tal-Konvenzjoni għaliex bil-liġi l-imputat ma setax jingħata widen mill-qorti irrispettivament mill-fatt li l-ksur ma kienx daqstant gravi. Dan kien kontra l-prinċipju ta' *audi alteram partem*. Qalet ukoll li l-liġi ma kinitx konformi mal-prinċipju ta' parità ta' armi bejn il-prosekuzzjoni u d-difiża, billi l-qorti ma kellhiex diskrezzjoni dwar il-garanzija jew depożitu li jintilfu fejn tkun ikkonkludiet li l-ksur hu serju.

19. Din il-Qorti fi stadju ta' appell, tiddeċiedi a bażi tal-aggravji li jkun hemm fir-rikors tal-appell u ma tistax minn jeddha tqajjem eċċezzjonijiet dwar il-meritu. Dan irrispettivament taqbilx jew ma taqbilx mar-raġunament tal-Ewwel Qorti.

<u>It-tieni aggravju</u>.

20. Permezz ta' dan l-aggravju l-Avukat tal-Istat jilmenta dwar il-kumpens pekunjarju li l-Ewwel Qorti ffissat favur l-attur:

> *"Illi t-tieni aggravju tal-esponent jirrigwarda il-quantum tal-kumpens likwidat mill-Ewwel Qorti. Meta giet biex tiddeciedi il-kumpens ghal-ksur riskontrat, l-Ewwel Qorti likwidat kumpens fl-ammont ta` 9320 euro bhala rifuzjoni ta` nofs l-ammont li giet imhallas mill-appellant bhala garnzija u apprti hekk likwidat ukoll kupmens fl-ammont ta` 1000 euro bhala danni non-pekunjajri total ta` 10,320 euro. Fl-umli fehma tal-esponent dan l-ammont huwa ezagerat.*
>
> *Din il-kawza tirrigwarda it-thaddiem tal-artikolu 579 tal-Kap 9 kif kien fis-sehh lura fis-sena 2005. Ir-rikorrenti qed jargumenta li l-konfiska tas-somma tal-garanzija u n-nuqqas ta` hlas b`applikazzjoni tal-artikolu 579 tal-Kap 9 gabu konsegwenzi li kienu sproporzjonati bi ksur tal-jeddijiet*

fundamentali invokati minnu. L-artikolu 579 tal-Kap 9 fis-sena 2005 kien jaqra hekk:

……….

Illi bir-rispett kollu lejn ir-rikorrenti, meta hu ta l-garanzija msemmija, kien jaf eżattament għalxiex kien dieħel, u żgur ma jistax jiġi argumentat min-naħa tar-rikorrenti li ma kienx jaf x'tgħid il-liġi in vista tal-fatt li l-liġi hija ċara ħafna f'dan ir-rigward. Certament il-Qorti li imponiet il-kundizzjonijiet tal-bail fissret u wissiet lill-appellant x`inhuma il-konsegwenzi jekk tali kondizzjonijiet ma jigux mharsa mir-rikorrenti. Apparti hekk fl-istess digriet l-imputat ikun iddikjara u iffirma li jekk jikser xi wahda jew aktar minn wahda mill-obbligazzjonijiet, l-ammont totali tal-garanzija ikun dovut u jghaddi favur il-Gvern ta` Malta. Mela r-rikorrenti kien ben konsapevoli ta` x`inhuma ir-riperkussjonijiet jekk jikser il-kundizzjonijiet ghal-helsien mill-arrest kif impost mill-Qorti.

Illi wara kollox ma jistghax jigi minimizzat li anke fiz-zmien relevanti ghal dan il-kaz il-Qorti tal-Magistrati dejjem kellha diskezzjoni ai termini tal-proviso li ma tapplikax dak li jipprovdi l-artikolu 579 jekk tkun tal-fehma illi l-ksur tal-kondizzjoni imposta fid-digriet li bih jingħata l-ħelsien mill-arrest ma hiex ta' konsegwenza serja. Fil-kaz odjern evidentement il-Qorti tal-Magistrati qieset li l-ksur tal-kundizzjoni ta` rinkazar kienet ta` konsegwenza serja u b`hekk applikat in toto dak li jipprovdi l-artikolu 579 kif vigenti dak iz-zmien. Kellha kull dritt taghmel hekk.

*Illi tenut kont ta` dan kollu l-esponent jishaq li l-ammont ta` 9,320 euro bhala danni pekunjarji huwa sproporzjonat u irragjonevoli. Ir-rimedju ta` just satisfaction huwa bizzejjed fic-cirkostanzi partikolari ta` dan il-kaz u jekk din l-Onorabbli Qorti tikkonferma li hemm ksur tad-drittijiet fundamentali tal-appellat, ghandu jigi likwidat biss kumpens ghad-danni morali. Dan qed jinghad ghaliex din l-Onorabbli Qorti fil-kunsiderazzjonijiet taghha, ghandha certament tqis li l-proceduri li qed jilmenta minnhom ir-rikorrenti ilhom zmien twil res judicata tant li id-digriet tal-Qorti fejn ordnat il-konfiska tal-garanzija inghata addirittura fis-***sena 2005.** *L-esponenti huma konxji li azzjoni kostituzzjonali m`hijiex marbuta ma` termini tal-preskrizzjoni bhal f`azzjoni civili ordinarja, madanakollu, lanqas m`ghandu jghaddi il-messagg li wiehed jista jaghmel li jrid meta hemm ordni ta` Qorti. Il-kundizzjonijiet li timponi il-Qorti ghandhom jigu osservati skrupolozament. Lanqas m`ghandu l-appellat jigi b`xi mod ippremjat ghax kiser l-kundizzjonijiet tal-Qorti.*

Illi fil-proceduri odjerni gew kwotati estensivament is-sentenzi ta` Gatt vs. Malta mill-ECHR u dik ta` din l-Onorabbli Qorti John Grima vs Avukat Generali tas-16 ta` Marzu 2011. Fl-ebda minn dawn il-kazijiet ma gie likwidat kumpens ghal-danni pekunjarji".

21. Fir-rigward ta' dan l-aggravju m'hemmx wisq x'tgħid. L-Ewwel Qorti sabet ksur u għandha d-diskrezzjoni x'rimedju tagħti. Li l-Avukat tal-Istat jargumenta li l-attur kien jaf għal xiex dieħel meta ngħata l-ħelsien mill-arrest taħt kondizzjonijiet, ma jfissirx li l-Ewwel Qorti kellha tillimita d-deċiżjoni biss għal dikjarazzjoni ta' ksur tal-jeddijiet fundamentali tal-attur. L-Ewwel Qorti kellha bis-saħħa tal-liġi tagħti lill-attur dak ir-rimedju li fiċ-ċirkostanzi tqis li kien meħtieġ biex tindirizza l-ksur li sabet.

22. Din il-Qorti ma ssibx li l-Ewwel Qorti kienet irraġonevoli meta bħala rimedju ordnat lill-Avukat tal-Istat iħallas kumpens pekunjarju ta' €9,320, li hu nofs l-ammont ta' garanzija personali li l-attur ta meta ngħata l-ħelsien mill-arrest u li effettivament tilef. Dan meta tqis li sabet ksur tal-Art. 5(1) tal-Konvenzjoni u l-Art. 34(1) tal-Kostituzzjoni u:

i. L-għan prinċipali tal-kondizzjonijiet hu li jiżgura li l-imputat jattendi għas-seduti;
ii. Il-liġi fl-Art. 579 ma tagħmel l-ebda distinzjoni bejn iċ-ċirkostanzi differenti li jissemmew fih. Hekk pereżempju m'hemmx paragun bejn ksur tal-kondizzjoni li wieħed ma jitlaqx minn Malta mingħajr permess tal-qorti u l-kondizzjoni li timponi l-ħin li l-imputat ma jkunx barra mid-dar. Wieħed irid jiftakar li skont l-Art. 5(3) tal-Konvenzjoni, *"Release may be conditioned by guarantees to appear for trial"*. Dak jidher li hu l-għan prinċipali wara l-impożizzjoni ta' kondizzjonijiet (ara paragrafu 49 tas-

sentenza tal-QEDB fl-ismijiet **L.Gatt vs Malta** (numru 28221/08) tas-27 ta' Lulju 2010). Evidenti li l-Ewwel Qorti ħadet ukoll in konsiderazzjoni l-fatt li għalkemm fl-Art. 579 iċ-ċirkostanzi kollha differenti li jissemmew tpoġġew fl-istess keffa, is-serjetà tal-ksur ivarja minn kondizzjoni għall-oħra.

iii. Is-serjetà tal-kundizzjoni li kiser l-attur fil-każ in eżami.

23. Għaldaqstant, tiċħad ukoll it-tieni aggravju.

Deċiżjoni.

Għal dawn il-motivi din il-Qorti tiċħad l-appell tal-Avukat tal-Istat bl-ispejjeż kontrih.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Giannino Caruana Demajo Imħallef	Anthony Ellul Imħallef

Deputat Reġistratur
ss